

Numerul 21. Oradea-mare 26 maiu (7 iunie) 1896. Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe 1/2 de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

Ion Istețul.

(Fine.)

Si pe când Ion remăsese ca inlemnit între gróza ce-i insuflá gazda lui și între primejdia din care il mántuise sfatul cápitanului, cárciumarul merse la gura pivniței, o deschise și cu blândá vorbá strigá: — Vino iubita mea, vino! Cá iatá ești iertată!... s'au sférșit necasurile tale și ale mele!... Sânt deslegat de juráméntul ce am făcut la Maica Precista... Nu vei mai sta inchisá in pivniță și in zdrențe invélitá... Ne ntórcem la Rómnicul-Válcei, in cásuța nóstrá. O sá dau foc cocióbei áștia blástemate!

Și arátarea ești din pivniță, plângénd de bucurie, și gazda lui Ion scóse din un sicriăș, de la capétul laviței, de sub un clit de perne și de velințe frumóse, un rënd de haine mándre, numai in bibiluri și fluturi de aur și ințoli pe biéta femeie cu ele in

VISÂND.

locul zdrențelor, pe când Ion se depártá bucuros de la acéstá casá, d'abia liniștindu-ș inima și mereu gândind cu recunoșcință la cápitanul Glóntá și la sfaturile lui cele bune.

Când Ion erá acum in vérful unui dél, din care se vedea in vale Rómnicul-Válcei, in dărétul lui zări in flácări cárciuma cea blástemată și un car cu boi venind in urma lui, incárcat cu tóte alea ale gospodáriei și pe de-asupra biéta femeie din pivniță.

*

Ion Istețul mergea, mergea... Inima lui nu mai bátea acum de grózá, ci de nerábđare cá nu departe de Rómnicul-Válcei, se ițiea, ca prin sita cea de prescure, clopotnița satului seu.

Cine nu șcie ce simțiri deștéptá in suflet vederea, după o lungá lipsire, a clopotniței locului unde te-ai născut! când auđi de departe sunetul clopotelor, sunet cu care urechea ta a

fost deprinsă în copilărie, și se pare că auzi cea mai dumnezească musică!

Dar nu incapa vorbă de inimă albastră, într'o biătă snóva ca acéstă...

Biéta omenire!... Bucuria lui Ion se schimbă în temeri și în bănueli, numai ce zări, de departe clopotnița satului seu:

— Cine-mi spune își dicea el, cu ochii țintă la clopotniță; cine-mi spune de mai trăește Acsinia? Apoi de trăește, ore rămas-a ea femeie cum se cade? Fiere amară eră inimei sale întrebarea a doua ce-și făcea.

Până ce trecu de Râmnicul-Vâlcei, unde mai nu se oprî Ion, dorindu-l dorul satului seu, sosi și séra. Până ajunse la jîtăria satului, acum eră nópte bine și luna se ridică măreță și bălae pe cer în capul miriștei.

Chiar la doi pași de la jîtărie eră casa lui Ion, séu mai drept grăind, casa pălămariului bisericei. O livede désă eră în giurul casei. În acéstă livede Ion își puse în gând să se aciuească, să vedă înainte de a da cu ochii de Acsinia ce și cum merg lucrurile pe la el acasă?

Așá făcú. D'abiá eră de câteva minute, într'un alunîș des când iată se deschide ușa casei și un popă (care, la lumina lunii, i se părú lui Ion, frumos și tinér), eșind din casă, dișe din pragul ușei, cu dragoste, nevetei lui Ion: „Mă întorc îndată, draguță!”

— Draguță!... Un popă tinér dișe nevetei lui Ion: Draguță!...

Ion puse mâna pe cuțitul din cingătoare și cum scăpără fulgerul îi scăpără prin minte să se svêrle asupra popei, să-l străpungă cu cuțitul și apoi asupra muierii sale necredincioșe.

Dar Ion își aminti de sfatul căpitanului: „La vreme de zor, nu pune mâna pe topor; nici pe cuțit, când ești amărit”. Ion dară oprî mișcarea sa și se hotărî, să nu facă așá ceva, să nu se răsbune decât a doua zi fără de zor.

Eși deci din tufiș, după ce se depărtă popa, și încă din bătătura casei, lângă prispă, strigă, stăpânindu-și mânia: Nevéstă! Acsinio!

Acsinia cunoscu glasul, eși răpede și îmbrățișă cu multă dragoste și bucurie și cu dulci mângăeri pe Ion Istețul.

— Ce-i muierea! gândiá Ion. Ia o pisică viclénă! Dar și el, mai din dragoste, mai din prefacere, îmbrățișă pe Acsinia.

— Frumos! dișe femeia, frumos!... Șapte ani departe de mine și nu mi-ai scris măcar: *negri și-s ochii!*... Nu mai șcieam de ești mort ori viu!

— Da tu mi-ai scris?

— Ce minciunos!... Tata și-a trimes peste 20 de révașe și n'ai răspuns la nici unul.

— Pentru că nu le-am primit.

— Ce diși? Apoi tata punea pe révașe numele teu: Ion Dudău.

— Apoi toți me șciu în óste cu numele de Ion Istețul... Și unde trimiteați voi révașul vostru?

— Scieam noi pe révaș: *să se trimetă unde o fi soldatul Ion Dudău, la regimentul lui*... Da și-o fi fóme, Ionică... Cinat-ai tu astă séră?

— Ba dêu nu...

— Cum o veni tata, o să cinăm... că uite, clo-coteșce mălaiul prospêt și galben ca aurul în ciauun...

Și așá grăind, Acsinia, cu mânecele cămeșei suflecate până în betele altîșelor, întinse peșchir curat pe

mășuța cea rotundă și așeșă trei tacâmuri, linguri de tisă, ca la di de serbătóre, cane de sticlă înflorite, de la moși...

Numai ce se deschise ușa și intră iar popa... cu pricina... Cât vedú potcapiul ițăindu-se pe ușă, Ion și puse mâna pe cuțit... Noroc că popa intră cu fața spre Ion.

— Vai! ce eră să fac, strigă Ion, lăsând să-i cadă cuțitul din mână... E socrul meu!...

Dascălul deacum șapte ani, eră acum călugăr și popă.

Veđi ce bine-i prinse lui nea Ion Dudău sfatul cel d'al treilea al căpitanului Glónță? Décă el, din alunîș, dădea zor la cuțit, așá-i că Ion Dudău se făcea ucigaș de socru?... Temnița îi șciea de óse!...

Mirarea popei Onufrie fu mare vedénd cuțitul căduț din mâinile lui Ion, dar bietul liberat mărturisí tot gândul lui cel reu.

— Măi Ióne, ce? te credei tu cu panchițele alea de la București?

Și părintele îmbrățișă pe Ion și-l binecuvântă. Iar Ion nu mai isprăvia de laudat sfaturile căpitanului, măcar că nevêsta lui dișea: „Pecat, Ionică dragă, că ne-ar fi prins bine cei 600 de leușori!... Sfaturi și dișcétori invetă omul de la moși și strêmoși, nu pe 600 lei... Ei da poftim la mész!...”

Se puseră la mész, mămăliguța fumegă ca cădelnița popei la liturghie. Popa scóse un fedeleș mândru inchistrit, cel care umblase rôtă la mész de la nunta Acsiniei și în care părintele acum ținea vin de cel ce pune la sfântul Potir... Atunci și Ion Dudău nu vol să rămână mai pe jos decât socru-seu. El scóse din desagi cozonacul...

— Cozonacul dlui căpitan, cinstite părinte... Mi-a diș să-l aduc întreg, neatins și numai cu sfinția ta și cu Acsinia să-l mănecăm... Cozonas boeresc, Acsinio!... de la *Firear-al-Coțcăi*.¹

Și rupse cozonacul și... o! minune! Zing! zing! zing!... Curg din cozonac unul, doi, trei, 30 de poli!... Toți rămân incremeniți, dar Ion ce mai ochi holbá!...

— Auzi, cozonac de la *Firear-al-Coțcăi*? E de la *firear al lui Dumneđeu*, cozonacul teu, mă Ióne, dișe riđend părintele Onufrie.

Iacă așá! Căpitanul Glónță pusese bine cei 600 de lei ai lui Ion, în cozonac, ca să nu îi fure cineva, ori să-l înșele vre un pungaș...

— Să trăiescă căpitanul Glónță, dișe Ion, aruncându-și căciula în înaltul podului și podidindu-l lacrimel; când o fi vre-o bătălie, me pun în fața lui să nu-l ajungă glonț dușmănesc!

— Omul lui Dumneđeu, căpitanul teu, adause părintele Onufrie, zurăind în palmă, ca un zaraf, cei 30 de napoleoni.

— Da de glonți dușmănești!... oftă Acsinia... Mai bine decât glonțe și răsbóte, mai bine să ne ferescă Dumneđeu și să țină pacea 'n lume.

Sinara, 1887.

V. A. URECHIA.

~~~~~

Nevêsta. — Bărbate, vecinul mi-a spus că sunt un ânger.

Bărbatul. — Lasă-l, dragă, nu șcii că e un mincinos și jumătate?

¹ Fialcovski.

Tinerete . . .

*Tinerete isvor de dragosti
Și protivnică pornire ;
Dile de-aur și 'ncântare
Timp frumos de fericire.*

*Mrejă 'n farmeci învălîtă,
Cu ochi dulci și rumenele ;
Buxe roșii și zimbire
Impletită cu mărgele.*

*Semănați in inimi vrajbă
Și in traiuri răsvrătire,
Gelosie pânditoare
Dați privirilor orbire.*

*Dați la lucruri mörte viêtă,
Poesie dați simțirei ;
Ce-i frumos prin voi e totul,
Cum puneți totul robirei !*

*Iar in cale porți deschise
Vă dau loc, ve fac intrare,
Vi se 'nchină, ve suride
Și cel mic și cel mai mare.*

*Câte lacrimi știți voi störce
Flori de rai in dorii vieții
Și cu lacrimi nu odată
Dați tributul tineretii.*

*Vorba dulce e prăpastii —
Bölü e focul cel viu
Și din ochi și din mișcare
Să se ducă pe pustiu !*

ELENA VORONCA.

O beșică de săpun.

Comedie in 3 acte, de Vittorio Bersezio.

(Urmare.)

Scena VI.

Corbelli (alergând); Garçonul și cei de sus.

Corbelli (deschide ușa de la intrare.) Garçon, unde e servitorul? Uite-te, decă-l vei pute zări și mi-l arată.

Garçonul. Nu, domnul meu, nu-l mai pot zări.

Leonardi. He! Inchide ușa, e un curent grozav.

Corbelli. Ah! Tu ești, Leonard? Te salut.

Pandolfo. Ești așa de vesel Corbelli?

Sternuti. In adevăr. Bucuria i schinteiă din ochi.

Leonardi (pentru sine.) In adevăr, ce are prostul acesta ?

Corbelli. Ah amicii mei! O aventură, o aventură curiosă, cea mai frumoasă dintre toate, câte le-am avut.

Pandolfo. Așa? Atunci povestește-ne-o îndată.

Corbelli. Feri Döme. Acuma n'o pot . . . dar mai târziu.

Sternuti. O! o! Direcțiunea acésta!

Corbelli. E numai la loc.

Scena VII.

Ferdinando și cei de sus.

Ferdinando. Ah! ai venit in fine, Leonard? Te aștept deja de o oră.

Leonardi. A trebuit să rămân la bursă.

Pandolfo. Me recomand, domnilor.

Politi. Așteptă, vin și eu.

Sternuti. Și calea mea e aceeaș.

Giraton. Și eu ve insoțesc.

Sternuti. Adio, Ferdinando. La revedere pe séră, nu-i așa?

Ferdinando (cu nerăbdare.) Da, da.

Scena VIII.

Ferdinando. Leonard. Corbelli.

Leonardi. Pe séră? Unde, Ferdinando?

Corbelli (repede.) La balul mascat in teatru Scribe.

Leonardi. Dar Ferdinando! Acolo nu mai poți merge.

Corbelli. Și totuș a promis-o.

Ferdinando. Nmăi din cauza dtale limbutule. Nu voiam să se lătescă vorba despre căsătoria mea, până nu va fi sigură, și domnul acesta in prezența lui Pandolfo incepe a povesti, ca să-o afle numai decăt orașul întreg. Am negat-o, ca să pot arătă, că Corbelli e reu informat, și din aceeaș causă am și promis, că me voi duce la bal. Dar Leonard, poți crede serios, că me voi duce.

Leonardi. Ei, decă lucrul stă astfel, e bine.

Ferdinando. Dar acuma vorbește dta, Leonard, te rog. De la dta aștept judecata mea. Timpul întreg, cât am așteptat in nesiguranță, am stat ca pe cărbuni.

Leonardi. Am voit să vin mai de timpuriu, dar cum am mai đis, a trebuit să rămân la bursă.

Ferdinando. Ai vorbit cu Malvina? İmi aduci un răspuns definitiv?

Leonardi. Am vorbit cu Malvina și-ți aduc răspunsul.

Ferdinando. Vorbește dară. Nu veđi că me topesc de nerăbdare.

Scena IX.

Un hamal și cei de sus.

Hamalul. Scusați decă ve conturb, Signor Leonard.

Leonardi. Ce s'a întâmplat, Tomasso? Pe mine me cauți?

Hamalul. Da, domnul meu, însărcinat de șeful meu. Am fost la bursă, dar mi s'a spus, că te voiu află aci. Vin in o afacere urgentă.

Leonardi. Stau la dispoziție, Ferdinando, scusa un moment. Acest om stă in servițiul compagnonului meu și póte să-mi aducă șciri insemnate. İl voiu ascultă in grabă și me rentore apoi numai decăt.

Ferdinando. Dumneđeule! Intreruperea acésta plicisitóre! (*Leonardi și Tommaso se retray in fund, unde vorbesc împreună incet.*)

Corbelli (viu, lui Ferdinando.) Și eu aș vorbi un moment neconturbat cu dta; dintre toți amicii mei dta İmi ești mai drag . . .

Ferdinando. İți mulțamesc, inse . . .

Corbelli. Și vreau să-ți dau o dovédă deosebită despre amicitia mea. Te vei convinge apoi, că n'am

nici un fel de intențiuni la Malvina. Eu am alte dame (I dă epistola sa.) Na-o!

Ferdinando. Ce să fac cu ea?

Corbelli. E o epistolă, care am primit-o cam cu o oră mai înainte de la un servitor misterios. Cetește numai, sînt sigur de discrețiunea dta. Vei înțelege, că e o afacere foarte delicată.

Ferdinando (cetește epistola.) Ei, cineva îți dă pe séră un rendezvous la balul mascat.

Corbelli. Așă-i. Dar e o damă, care me adoră. Uite numai, aci stă dóră. „Tu me iubești și eu te iubesc“. — Ea me adoră... Noi ne adorăm.

Ferdinando. Inse, iubite Corbelli, ce me împórtă pe mine?

Leonardi (servitorului.) E bine. Spune numai șeful dta că voiu fi la timp acolo, împreună cu un avocat.

Servitorul. Me recomand, Signor Leonardi.

Leonardi. Iubite Ferdinando, campagnonul me ineunoșcînteză că are lipsă de sfatul meu și a unui avocat. Te iau pe dta de avocat.

Ferdinando (nerăbdător.) Bine... inse...

Leonardi. Peste doue ore avem să fim la el.

Ferdinando. Leonardi, in numele lui Dumnezeu, să lăsăm toate afacerile altora la o parte și să vorbim numai de mele. (*Distras, bagă epistola lui Corbelli în busumar.*)

Corbelli. Stăi! Epistola mea! (*I face lui Ferdinando semne, dar acesta nu le ia în sémă.*)

Leonardi. Am întrebat-o pe Malvina, că te iubește, și ea mi-a mărturisit, că te vede cu drag.

Ferdinando. Da? o, sînt fericit! Îmi deschide raiul. Va fi a mea. Iubite cumnate trebuie să te îmbrățoșez.

Leonardi. Mai incet, mai incet... trebuie să rămăi la tóte rece. Ia exemplu de la mine... Malvina așă dară va fi al dta și eu i dau o zestre de...

Ferdinando (repede.) Nu vreau să aud nimica. Mie îmi trebuie Malvina și nu zestrea ei.

Leonardi. Bine, bine, dar eu ca cunoscut vreau să-i dau o zestre de

Ferdinando (îl intrerupe iarăș.) Malvina n'are nimica, și eu nu conced să te despoi pe dta.

Leonardi. Să me despoi? Me creși in impregiurări așă de nefavorabile, încât să nu pot dărui nimica.

Ferdinando. Dar eu n'am trebuință de daruri.

Leonardi (înfocat.) Și eu vreau să fac. La draci! Nu mai sînt stăpân peste averea mea?

Ferdinando. Nu te infocă.

Leonardi. Pe Dumnezeu! Me scoți din liniștea mea obișnuită.

Corbelli (pentru sine.) Frumósă liniște!

Leonardi. Ne-am înțeles dară. Eu idau o zestre de 30.000 lire...

Ferdinando. Inse...

Leonardi. Să nu mai vorbim despre acésta. Malvina te iubește sincer și sper, că și iubirea dta e așă.

Ferdinando. Ți-o jur...

Leonardi. Ei, ei, ai avut și dta aventurii galante... Nu vreau să-ți fac nici o imputare, dar sper, că in viitor...

Ferdinando. Să nu mai perdem nici o vorbă, te rog. O iubesc cu tot focul inimei mele.

Leonardi. Frumos. Malvina e o fată bună, ce-i drept cam vie și fantastică, dar cu simțeminte nobile, chiar ca și soră sa. De șase ani sînt deja căsătorit cu Matilda, fără ca cerul vieții noastre conjugale să fi fost

intunecat de vre-un nor. Ce-i drept, că blândéța mea... (*Îl vede abia acuma pe Corbelli, și-l întreabă aspru.*) Ce mai faci aci?

Corbelli. Eu? Nimic.

Leonardi. Iarăș ai ascultat! Abusezi de increderea mea.

Corbelli. Am ascultat numai din întemplantare.

Leonardi. Acuma du-te.

Corbelli. Voiam numai să-i dic lui Ferdinando...

Leonardi (mânios.) O să i-o spui mai târziu... Acuma veți de te cară.

Corbelli. Me duc deja. (*Pentru sine.*) Și epistola mea? Voiu mai veni încă odată, ca să mi-l redeie. (*Ese.*)

Leonardi. Curiosul acesta me faee nervos. Eu de sigur nu sînt bănuitor, dar purtarea lui me pune pe gânduri.

Ferdinando. Mărturisesc, că și la mine tot așă-i.

Leonardi (cu interes.) Ah! Și dta ai observat ceva?

Ferdinando. Visitele aceste la verișorele sale...

Leonardi. Forțe drept. De câte-ori ese, il întîlnesc totdeauna.

Ferdinando. Dar, cumcă e un prost, rămăne constatat.

Leonardi. Dar acésta nu-i causă, ca să nu le placi femeilor. Din contra!

Ferdinando. La tot cazul il voiu observă bine.

Leonardi. Și eu. Pe mine n'are să me tragă pe sfóră.

Ferdinando. Dar să ne întórcem la afacerea noastră. Când creși că me-aș puté presentă ei?

Leonardi! Te iau îndată acuma, cu mine. Sînt convins, că Malvina te așteptă deja.

Ferdinando. De ce mai întărđiam atunci aci? Să ne grăbim. (*Es; în ușă dau de Corbelli.*)

Corbelli. Ferdinando, numai un moment.

Ferdinando. Lasă-me in pace, acuma n'am timp.

Corbelli. Te-aș rugă numai...

Ferdinando. Mergi la dracu! (*Ese.*)

Corbelli (singur.) Ușoraticul acesta îmi duce epistola. Ei, la adecă ce-mi pasă, și așă o știu de rost.

(Cortina.)

ACTUL II.

Salon la Leonardi. Aranjament elegant. In mijloc o ușe; in drépta ușă primă odaia Malvinei; ușă a doua cabinetul lui Leonardi; in stânga odaia Matildei, lângă ușe o eșire, care duce la o scară mică.

Scena I.

Malvina și *Ferdinando* șed lângă olaltă la stânga, *Leonardi* stă inaintea lor, *Matilda* șede in un fotel lângă sobă și cetește un jurnal.

Leonardi. Da, copiii mei, ve binecuvânt ca un tată și me bucur de fericirea vóstră. Măne vom subscrie contractul de căsătorie.

Ferdinando. Ce fericit sînt.

Malvina. Și eu ce indestulită.

Ferdinando. Și in adevér e drept, că așă puțin puținel me iubești?

Malvina. Și mai poți întreabă, reutācijasule?

Leonardi (se apropie de Matilda.) Ce aspect invelitor! Nu-ți trezește amintirea șilelor dinainte de căsătoria noastră?

Principele de Wales și familia sa.

Matilda. Da, inse totă conversațiunea acésta e mai plăcuta pentru cei cari o duc, decât pentru ceia, cari trebuie să-o asculte.

Ferdinando. Trebuie să-ți mai jur, că te voi iubi in veci? Dubitezi in iubirea mea?

Malvina. Nu... dar eu sunt caprițiosă... Nu cunoști încă greșelile mele.

Ferdinando. Greșeli! Acest cuvânt nu se potrivește despre dta.

Malvina. Totuș, totuș! In dorințele mele sunt caprițiosă și încăpăținată. Deocamdată vreau să me iubesci și să mi-o spui iarăș și iarăș.

Ferdinando. Te iubesc, Malvino.

Malvina. Și apoi mai sunt și jalușă, me înțelegi?

Ferdinando. Ah, ce plăcere! Și eu sunt jaluș.

(*Vorbec încet împreună.*)

Matilda. Jurnalul vorbește despre un bal mascat de ađi séră in teatrul Scribe și asigură, că va fi foarte frumos. N'am fost încă in nici un bal mascat și aș avé poftă și me duc.

Leonardi. Pofta ta nu se pôte inse implini.

Matilda. Și de ce nu? Nu mi se pare a fi ceva reu.

Leonardi. Dar nici ceva bine.

Matilda. Numai de astă dată!

Leonardi. Și eu îți spun, că in astfel de bal tu nu te poți duce.

Matilda. Am auđit de mulți, cari au fost acolo. Mai deunăđi mi-a povestit Paolini, că signora Marioli încă a fost de câteva ori acolo.

Leonardi. Da, Marioli! Frumos exemplu! Ai auđit-o, Ferdinando? Dta încă cunoști destul de bine acésta signora, poți đice, că faptele ei sunt demne de a fi imitate?

Malvina (vii.) Cunoști signora acésta bine?

Ferdinando. Eu? Numai puțin. (*Pentru sine.*) Ce-a adus Leonardi iarăș pe tapet.

Malvina. Se đice că e foarte frumoșă.

Ferdinando. Hm... ce șciu eu? Mai bine să vorbim despre noi. Când sunt in apropierea dtale, Malvina, pentru mine nu mai esistă nimica in lume.

Matilda. Ai fi foarte bun, bărbățele, decă te-ai invoi la caprițiul meu.

Leonardi pentru (sine.) Ce va să đică încăpăținarea acésta? Trebuie să fie ceva la mijloc.

Matilda. In fine nu-ți cer aprópe nimica. Mergem împreună și decă vrei mascați.

Leonardi (mânios.) Și acuma basta! Ce cugeți despre mine. Decă đic odată nu, rămân pe lângă vorba mea

Matilda. Fii numai iarăș bun și nu te infocă, nu se plătește.

Leonardi. (mai domol.) La draci! Cu ideile tale me faci să es din liniștea mea obișnuită.

(*Va urmá.*)

I. I. SCEOPUL.

Găgăuță și Prostănescu se duc să vedă pe un om care s'a inecat in apă.

Privindu-l, al doile đice primului:

— Veđi, mă, unde duce beutura de apă!

Șeful de biurou cătră ajutorul seu:

— Dta vrei să me contrađici? Dar totă știința dtale o ai de la mine, ignorantule!

Haine și obiecte de toaletă vătămătoare.

Hainele intereséză pe higienist din multe puncte de vedere, cu tóte acestea in rëndurile ce urméză nu vom vorbí, pentru a nu ne intinde prea mult asupra acestui punct, decât de accidentele de intoxicatiune și de arsurile ce aceste obiecte pot produce asupra omului.

Intoxicațiunile sunt determinate de unele culori cu cari se tratéză stofele inainte de a fi intrebuintate. Afară de linteria care nu este supusă decăt spélatului și blánurile cari sunt obiectul unei preparațiuni speciale, tóte materiile ce servesc la imbrăcăminteá nóstră, sunt trecute mai intéiu prin o vopsea óre-care. Vopséua este aplicată mai intéiu pe materia primă, pe firurile din care este compusă, pe țesutul énsuș, și când acestea determină accidente toxice, mai in tot-dauna arsenicul trebuie să fie incriminat. Odinióră se acusă, și cu multă dreptate, verdele arsenical de alumina (violet, galben, roș séu cafeniu.)

Se găsiá une ori mai mult de doue grame de acid arsenicos in un metru de stofă, mai cu sémă in voalurile de gaz verde care erau la modă la inceputul secolului.

Cu vr'o 30 de ani in urmă, Devergie făcú Academia de medicină din Paris o interesantă comunicațiune, concernénd gradul de toxicitate al unor stofe.

Se importase din Anglia la Paris, un fel de morar de mătase de un verde foarte frumos. Fabricantul englez recomandă in acelaș timp comerciantului parisiian, de a face pe lucrătórele, ce erau destinate să manuize acéstă stofă, să bé in tot timpul lucrului o cantitate óre-care de lapte. Acéstă recomandațiune îi părú suspectă lui Devergie, pe atunci profesor de medicină-legală la facultatea de medicină din Paris, și densusl, analisánd stofa, recunoscú că firele ce se detașau din mătase cu cea mai mare ușurință, erau compuse din arsenit de cupru.

Consiliul de igienă și de salubritate publică prescrise in urma acestei descoperiri arderea acestor stofe otrăvite.

In đilele nóstre accidentele sunt produse de culorile de anilină, și mai cu sémă de fuschina și coralina ce se obține tratând acidul rosalic prin amoniac.

Fuschina nu este toxică prin ea énsă-și, dar se oțbine rosanilina a căror seruri sunt aceste materii colorante, tratând anilina cu corpuri oxidante dintre care doue sunt tot atât de periculóse pe cât de des intrebuintate: nitratul de mercur și acidul arsenic; din acéstă cauză rare ori se intéimplă ca fuschina să nu conție o cantitate mai mare séu mai mică de substanță toxică. Drii Arnould și Richardson au demonstrat că hainele vopsite cu acéssă substanță și aplicate imediat pe corp, pot determină erupțiuni visiculóse locale precum și simptome generale.

Societatea de medicină publică și de igienă profesională din Paris, a avut ocașiunea de curénd, de a se ocupá de acéstă chestiune; doctorul Baraduc i-a adresat o probă de lână roșie ce servise la confecționarea unor ciorapi, care determinase la persoanele ce le purtase un eritem foarte grav al ambelor picióre, și accidente generale destul de serióse. Lâna a fost analisată de dnii Girard și Pabst care găsiră cum că dēnsa fusese vopsită cu o sare de rosanilină impură, ce conținea cantități mari de arseniat de rosanilină.

Dar încă mult mai periculoase sînt hainele compuse din materii inflamabile. Nu este un an în care să nu se menționeze cazuri de femei arse ce erau îmbrăcate cu muselină sau gaz. Aceste accidente erau încă și mai frecvente atunci cînd malacóvele erau la modă. Aceste armaturi metalice mențineau fustele întinse la suprafață și la o óre-care distanță de membrele inferioare.

Diametrul acestui clopot erá atît de mare încît marginea lui rîdînd solul, erá espus să ajungă flacăra focurilor séu al becurilor de gaz ce luminau scările; dînesele se aprindeau cu cea mai mare ușurință, de óre-ce fiind compuse din un țesut ușor și inconjurat de aer din tóte părțile, deveniau cu modul acesta corpuri fôrte ușor inflamabile.

Rochiile scurte ale baletistelor se aprind iarăș cu ușurință de la lămpile scenei. Aceste accidente inse au devenit mai rare, mai cu sémă de cînd baletistele pórta altfel de rochii și teatrurile sînt luminate cu electricitate. Dar de cîtva timp s'au pus în circulație niște stofe și mai inflamabile, cunoscute sub numele de mătase artificială.

Aceste stofe sînt făcute din nitro-celulosă, ele se aprind cu cea mai mare ușurință și odată aprinse ard pînă la ultima fibră. Obiectele periculoase pentru toaletă sînt cele făcute din substanța numită celuloid. Celuloidul inventat în 1869 este compus din celulosă și camforă. Acest produs este susceptibil de a fi fasonat, tăiat și săpat ca și lemnul; el este maleabil la temperatura de 8°; póte lua ori și ce formă și se póte lipi. El se spélă ușor cu puțină apă și săpun. Aceste proprietăți ce dînsul posedă pe de o parte, iar pe de altă parte modicitatea prețului, frumoasa sa culóre blondă transparentă care-l face să semene cu bagaua, a făcut ca celuloidul să ia repede o fôrte mare estensiune.

Astăđi el este întrebuințat la fabricarea gulerelor, manșetelor, peptenelor, brațelilor, dinților artificiali etc.

Celuloidul este fôrte inflamabil. El se fabrică din un fel de hîrtie subțire piroxidată, care mai întei sfărîmată, iar mai pe urmă amestecată cu 15—20 la 100 de camforă, și cu o cantitate egală de alcool, este laminată, apoi comprimată sub o formă de blocuri la o presiune de 150 atmosfere și la o temperatură de 90°. Aceste blocuri sînt mai pe urmă tăiate în foi subțiri, din care apoi se fabrică diferitele obiecte cunoscute sub numele de Articole de Paris.

Aceste obiecte se aprind cu cea mai mare ușurință, răspîndind un fum gros și un miros pîtrîndător de camforă.

Dintre obiectele de celuloid, pînă acum pieptenii singuri au determinat accidente grave. Cel mai recent este acel relatat de drul Léon Faucher. O fetiță de 8 ani întorcîndu-se de la școlă, se puse lângă sobă pentru a se încălđi puțin; deodată mama copilei observă că peptenele ce-i reținea pîrul se aprinse, după el se aprinse și pîrul, și numai cu mare greutate s'a putut scăpa copila de a fi arsă de vie.

Une-ori se întemplă accidente mai puțin grave, dar care totuș ar puté să aibă urmări funeste. Acele de cap de celuloid se aprind de câte-ori o damă se plécă prea mult cu capul asupra unei lampe, de exemplu, pentru a o stinge séu a o aprinde. Analele de igienă relatează mai multe cazuri de genul acesta, mai tóte urmate de arsuri mai mult séu mai puțin profunde.

Se înteege cu ușurință că mai tóte obiectele ce am enumerat pot să se aprindă, și prin urmare imul-

țirea numărului lor în un apartament constituie un pericol. Acesta este și mai mare pentru fabricile unde se lucrăză celuloidul, și incendiul cel mare din strada Beaubourg din Paris, a adus după sine óre-care măsuri, care a făcut ca fabricile de celuloid să fie clasificate între industriile periculoase și prin urmare să fie supuse unei rigurose supravegheri.

B.

Felurimi.

Povestea polului nordic. La tóți li e cunoscut că, Asia e légănul omenirei, dar doctrina secretă ne invétă, că pămîntul, pe care s'a născut cel dintei om, este polul nordic, care s'a ridicat de sub apă și că aici a fost paradisul, pe care au locuit cele dintei popóre de pe pămînt și încă și acum se află acolo o insulă, care nici odată nu se va cofundă. Doctrinile filosofice ale Indienilor susțin, că acea insulă de la polul nordic a fost odată un continent mare, care înainte cu 850.000 de ani, s'a cofundat cea mai mare parte. Insula acésta, pe timpul, cînd s'a cofundat erá locuită de doué sémînții deosebite, cari se luptau una contra celeialalte. Aceste doué sémînții în privința corporală și spirituală se deosebiau de omenimea de astăđi. Una din acele doué sémînții erá iubitoare de pace, iar cealaltă erá rea și invrăjbitóre. (Abel și Cain?) La polul nordic sórele nu apune o jumătate de an; acésta se esplică astfel: Pe timpul primei și a doua generațiune — după cum susțin Indienii — periferia pămîntului a fost acoperită de mări estînse, dar mama (pămîntul) s'a mișcat sub valurile mărilor și printre acel valuri a eșit pămînt uscat: acesta este polul nordic; apoi pămîntul s'a mișcat și mai mare și atunci a apărut pe periferia pămîntului o catenă de munți: acéstă catenă de munți sînt munții Himalaia (Indienii cred, că munții Himalaia se continuă și pe sub mare și așa incinge întreg pămîntul ca cu un bréu.) Pămîntul după acéstă mișcare în direcțiune sudică, s'a împărțit în mai multe țeri și insule, iar pămîntul străbun (polul nordic) nu s'a împărțit. Printre valuri, a apărut în tóte direcțiunile pămînt uscat, dar în decurs de mii de ani, pămîntul iar s'a cofundat în apă. Apoi a apărut țera celor rei (Atlantii) și pămîntul străbun (insula polară) a dispărut (dinaintea ómenilor); rîurile, care curgeau giur împrejur s'au uscat (s'au prefăcut în gheață) din cauza vînturilor și a respirațiunilor rele, care eșiau pe gâtlejul ómenilor celor rei.

Prietenia la animale. Dl Daniel Bellet, un savant care are specialitatea de a se ocupă cu diferitele obiceiuri ale șerpelui Boa, semnăleză o mulțime de cazuri curioase de educațiune a diferitelor animale cu animale de specii diferite. El a luat un căne și l'a pus la un loc cu o pisică într'o fermă, și ei au făcut pui împreună. A vėđut în grădina plantelor, la Paris, de asemenea un leu și un căne care trăiau într'o perfectă prietenie. Póte captivitatea a fost cauza acestei strinse prietenii pe care aerul și libertatea le-ar fi rupt imediat. În giurul Oldenburgului, după „Zoologische Garten“, un pădurar a vėđut un căne care trăia într'o perfectă armonie cu o vulpe. În Sfrx și în Bizerte șacalii trăesc în deplină înteelegere cu câinii prepelicari și ogari. Iacă ce dă de gîndit acelora cari cred în dușmănia „naturală“ a animalelor de specii diferite.

POPORUL.

Chiuituri.

Din Sabolciu in Bihor.

Mătrăgună, mătrăgună,
Dară tu de ce ești bună?
Și te cumpere fetele,
Pe fărină de mălaiu,
Pe sēma ta mei Mihaiu.

Bate-o Dōmne holbura,¹
Lungă-și intinde vița,
De cuprinde ulița,
Și 'nflorește florălată,
Cuprinde ulița tōtă,
Ba 'nflorește floră dalba,
La tōtă lumea-i dragă.

Scōlă nană din durmit,
Că-i sōrele la sfințit.
Și-i pruncu de ciupăit.

Reu le pare fetelor,
C'am luat dragoslea lor.
Ba că io nu o-am luat.
Ci o-am aflat vēra 'n ierbă,
Ș-am gândit că nu le trēbă,
Eu o-am aflat vēra 'n rit,
Ș-am gândit că-i de urit.

Ți bade cu hidede,
Că ț-oi cōse chimeșe,
Ți bade cu flueru,
Că ț-oiu cōse guleru.

D'ardeleanu sāracu,
Pōrtă fōmea cu sacu,
Dēcă vede-un putregaiu,
Strigă »tulvai« că-i mălaiu.

Pe fetele de la noi,
Fă-le Dōmne tōte oi,
Și pe mine păcurar,
Că șciu rēndu la cântar . . .

Nana mea țucu-ți gura,
Sēra și diminēța,
Și la tōtă mēdăța.

Nici o nană n'ar mai țice,
Nu-ți bē banii mei voinice,
Că banii ne-or trebui,
Pe când ne-om căsători.

Țucu-ți ochii și gura,
Mai reu nu te-oiu blăstēmă,
Țucu-ți gura și ochii,
Mai reu nu te-oiu sudui.

Cucule pe dēlu teu,
Crēcă ierbă până 'n brēu,

De și pască murgul meu,
Și se facă lat la șele,
Să pōrte darmele mele.

Cel cu pēnă cât o ciōră,
N'are ce duce la mōră,
Dară eu cu pēna mică,
Ș-asēră dusei o vică.

Du-me Dōmne d'alice
Cu caii cu cocie,
Batār de-a fi țigānescă,
Numai de și duruiescă.

AVRAM IGNA.

Credințe populare.

20.

Când iei sumanul sēu rocul prin dērēt, atunci de loc il pune sub piciorē, că de nu, atunci in țiu a- ceea nu-ți merge bine.

21.

Primāvēra, când veți mai nainte șerpe, sileșce-te a-l omori, căci de nu, atunci îți suge sangele.

22.

Nu sēmēnă când e lună nouă, că atunci numai creșce, dar puțin rod auduce.

23.

In țiu de prasnice, cum e la sf. Pașci și Crăciun, nu mătură in casă, iară a doua ți când ai măturat, du gozul (gunoiul) acela la pomi, că vor fi roditori.

24.

In țiu de sfântul Georgiu, spělă-te pe piciorē până in resărit de sōre și te scaldă in aceea ți mai de multe ori, că nu vei fi bolnav de friguri, cu un cuvēt vei fi sēnătos peste tot anul.

Din Luncșōra, Bihor.

PETRU CIPOU.

Dēcă cineva va putē prinde un șerpe viu până in sfinți și-i va bāgă un cățel de aiu (usturoi) și un ban de 10 cr. in gură și apoi îi va tăiă capul și-l va păstră până in diminēța sfintelor Pașci, când trebuie dus la biserică, in pālărie; atunci ómenii ce sūnt strigoii vor veni la cel cu capul de șerpe și vor incercă să-l inceluiescă de la el și-l vor ispití, că de unde are el pēna aceea așă frumōsă?

Dēcă cineva voeșce să-i intinerescă ochii, trebuie să se frece cu o brāndușe pe la ei, țicēnd urinătōrele versuri:

»Flōrea asta 'mbētrānescă,
»Ochii mei intinerescă«.

In sēptēmāna sfintelor Pașci nu e bine ca muie-rile să cōse, căci atunci imparte sfântul Ilie trās-netele.

IOSIF STANCA.

¹ Volbura.

SALON.

Concert și teatru in Beiuș.

Cred că nu indeplinesc lucru de prisos făcând un raport cât de scurt despre rezultatul concertului împreună cu reprezentațiune teatrală, aranjat în 25 I. tr. de tinerimea studioasă a gimnasiului superior gr. c. românească din Beiuș. Da, nu-l țin a fi lucru de prisos, pentru că sunt convins, că aceste două arte: teatrul și muzica ar fi bine, foarte bine, decât s'ar cultiva cu zel pretutindene, unde numai e posibil.

Au trecut deja ani, de când n'am avut ocaziune a vedea în scenă tinerimea de la gimnasiul nostru; acum am vădit-o și rezultatul obținut atât în cântările cu gura și pe instrumente, cât și pe scenă ne-a căusat bucurie și veselie. Tote au fost bine, frumos și precis executate. La concert au debutat tinerii: A. Ajaki și I. Székely stud. în cl. III; Ioan Mezin, maturisant, Em. Șincăi cl. VI, V. Lobonț cl. VII, T. Hossu cl. VII, V. Basti cl. VII, Petru Cismaș cl. VI, T. German matur., A. Muntean matur, Tr. Nagy cl. VI, I. Maioreseu cl. VI, I. Cimponeriu matur, I. Chiș cl. VII, P. Maier cl. VI. Conducătorul a fost stud. de cl. VII Victor Marcus, care pentru zelul desvoltat în instruire și conducere, merită laudă, ceea ce i-a votat-o și publicul atât densusului, cât și tuturor concertanților prin dese aplauze și bisare.

Dintre concertanți, pe violină s'au distins studentul maturisant Ioan Mesaroș și Em. Șincăi; primul a dat dovadă despre un talent frumos musical, așa că după un studiu cum se cade, poate să devină un muzicant violinist renumit, asemenea și al doilea.

Atât pe scurt despre concert, să vedem acum debutul teatraliștilor diletanți. S'a predat piesa: „Millo director“ său „Mania posturilor“, comedie cu cântece într'un act de V. Alecsandri. Aici rolul principal al Lucșiței l'a interpretat dșora Angela Butean. Privind-o pe scenă, cugetai că vești o artistă. Dșora Angela e o aparițiă simpatică, elegantă și drăgălașă, ne-a frapat și încântat pe toți, are o voce escelentă, o mișcare de o natură plăcută și o predare ce dă dovadă de curaj, dederitate, finetă și dibăcie. De câte-ori a cântat între aplauze frenetice a trebuit să repeteze unele strofe.

Lina, fiica Lucșiței a fost domnișora Vetușla Șteer, o copilă blândă, gingașă și simpatică, a interpretat rolul naiv al Linei într'un mod foarte amabil.

Emiliu Pop stud. maturisant a interpretat rolul însemnat al lui Millo, care într'altele a cântat: „Sunt director și doresc publicul să-l mulțămesc“ ... Într'adevăr ne-a și mulțămit pe toți și mulțămirea ne-am manifestat-o prin dese aplauze cu cari am respuns la frumosul debut al dlui director.

Tinerului maturisant V. Mihului i-a succes interpretând rolul lui nenea Nae, a pune în clasă evidentă temperamentul omului necăjit și mult ingrigit.

Tinerii maturisanți: I. Mezin, care interpretează rolul lui Serviescu și Ioan Papp senior pe al lui Ciupici, amândoi au știut să exprime cu pathos felurile pasiuni opuse precum și trecerea de la una la alta.

Vasilie Baști stud. în cl. VII avea rolul lui Tachi, care asemenea celorlalți diletanți, a satisfăcut publicul.

Să-l fi vădit inse pe Ion Bufta, servul bătrânului Naie, în persóna studentului de cl. VI Isaia Ardelean, l'ai fi tot privit. Rolul de serv și l'a interpretat așa, că se tot cauți, n'ai află un alt Bufta mai potrivit și mai pocit.

E de notat, că toți diletanții au pășit acum pentru prima-ora pe scenă, considerând acesta dimpreună cu succesul câștigat, avem și noi cei ce am asistat, o adevărată bucurie și plăcere. Laudă dșorelor și tinerilor diletanți, laudă și recunoștință și domnului profesor Ion Kéri, care a obosit în conducerea și aranjarea teatrului și a concertului.

Venitul netto am înțeles că ar fi peste 100 fl.

După teatru a urmat de loc dans în sala gimnasiului, dar despre decurgerea petrecerei las să dea seamă cutareva dintre tineri, căci vești bine dle redactor, mie-mi place a me număra între aceia cari se numesc:

SENEX.

Iulian incognito.

Nentreutul artist al Teatrului Național din București, regretatul Iulian, atât de mult aplaudat în „Voevodul Țiganilor“, a pășit-o odată curios. Hazliul Marion relatează astfel cazul:

Uite așa imi povesti Iulian istoriôra acesta:

„Ne dusesem într'o vără să jucăm la Brăila ...

Ca să nu fiu recunoscut și să me scap de plictisală, me dusei tiptil, cum s'ar dice, său de vrei incognito, la birtul lui Bolintineanu, în apropiere de teatru ...

La mēsa la care me aședasem, veniră o mulțime de indiviși.

Vecinul meu din dreapta eră un trecător spre Constantinopol, vecinul meu din stânga eră comisionar de mărfuri; ceialalți erau neguțători de pei, de grâne, de rahat cu fisticuri, mai știu eu de ce ...

Eră târziu și, cum de obicei se întâmplă când ești la mēsa cu alte persóne, un soi de intimitate se stabilise între noi ...

Ușa cârciumii se închise de frica comisariului și stăpânul sta și el cu noi la mēsa.

La început se vorbi de lucruri indiferente ... Cârciumarul cumpărase niște case, comisionerul făcuse o afacere minunată, ș-așa mai departe ...

Veni și rēndul meu ...

Me 'ntrebară ce meserie am ...

Spusei că sunt cumpărător de vinuri en gros și en detail ...

Cârciumarul se bucură foarte mult și-mi șopti la ureche că are să facă o afacere stralucită cu mine ...

Ba încă de bucurie, dete și doue baterii.

Veselia deveni generală și un tiner, cu chipul deștept, care sta la spatele meu, începù să imiteze pe găina când își chiamă puii.

Avù un succes mare.

Incungiuat de succesul acesta, începù să imiteze zbērnăitul muștei într'o cană cu apă; apoi guițatul porcului; pe urmă făcù ca măgarii, necheză ca caii, ș-așa mai încolo ...

Eră tare minunate!

Toți rideau ca niște nebuni.

Triumful tinerului eră imens ...

***

In culmea gloriei, anunță:
 — Acum, dnelor și dlor, o să imitez pe artiștii celebri.
 Și încep să imitez pe Manolescu in *Hamlet*...
 — La mănăstire!... Du-te la mănăstire...
 Apoi pe Romanésca in *Scântea*, scena cu lătratul cânelui:
 — Dómné! Cum m'am speriat!...
 Apoi pe Nottara.
 Și toți rideau.
 In sfârșit spuse c'o să imitez și pe Iulian.
 Eu făceam totul cu puțință ca să nu me dau de gol.
 Tinérul încep...
 — Așá cântă Iulian in „Voevodul Țiganilor“:

Din fire n'avui dare
 Să 'nvêț abecedare,
 Che inche din pruncie
 Porci ingreșat se șcie...
 etc. etc.

— Brava!... Brava!... strigară toți.
 Me ridicai și țișei:
 — Nu e reu, vocea e bine imitată. Dar cred că eu o să izbutesc mai bine ca dta.
 Toți își ținură răsufarea aușind sfidarea acésta.
 Tinérul țișe cu dispreț:
 — Să te vêđ!
 Înțelegi bine că eu eram sigur de succesul meu.
 Cântai, cum cânt eu:

Din fire n'avui dare
 Să 'nvêț abecedare,
 Che inche din pruncie
 Porci ingreșat se șcie
 etc. etc.

Ei, cređi că am avut vr'un aplaus? Nici unul.
 Comisionarul esclamá:
 — Cum, ásta e Iulian!... Oh, ho, dragă, dar nici nu l'ai vêđut!... Când vrei să imitezi pe cineva, trebuie mai întei să-l cunoști bine...
 Iar tinerul imitator de artiști adăgă:
 — Drept e că semeni puțin cu Iulian, dar cât despre vocea și gesturi nici n'ai auđit-o, nici nu l'ai vêđut...
 Și încep iar să me imitez...
 Succesul ce căpêta fu așá de mare, că, in culmea chefului, il ridicară pe brațe...
 Toți se uitau la mine cu dispreț pentru că in-drăsnisem să pui la indoielă dibăcia triumfătorului.
 O tulii cum venisem incognito...
 Dar la urma-urmii, tinérul avea și dreptate.
 De sigur că el imită mai bine pe Iulian decât mine, pentru că nimeni nu se cunoșce pe sine“.

MARION.

Ilustrațiunile.

Visând. Frumósă e vieța, când ești tiner și totul îți suride cu drag. Atunci îți faci ilusiuni și petreci țișele visând. Artistul a represintat idea acésta prin o fecióră, ce nu vede, nu aude nimic in giurul ei, și trăeșce visând.

Principele de Wales și familia sa. Printre moștenitorii de tron ai Europei, de sigur prințul de Wales are rolul cel mai de frunte, este cel mai cunoscut. Ilustrațiunea noastră a doua il infătoșeză in mijlocul familiei sale.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Premiile Academiei Române. In sesiunea generală din 1898, Academia Română va decerne următoarele premii anunțate: I. *Premiul statului Lazăr*, de 5000 lei, unei cărți scrise in limba română, cu conținut științific, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate de la 1 ianuarie 1896 până la 31 octombrie 1897, séu celei mai importante invențiuni științifice făcute de la 1 ianuarie 1896 până la 31 octombrie 1897, care e și terminul presintării. II. *Premiul statului Eliade-Rădulescu*, de 5000 lei, celei mai bune lucrări scrise in limba română asupra următorului subiect: „Considerațiuni istorice și geografice asupra Basarabiei înainte de 1812, cu deosebită privire asupra Hotinului, regiunii centrale și Bugiagului“. Prima organizare a Basarabiei după aneșare și urmărirea organizărilor succesive până astăzi. Familiile boerșei române rămase in Basarabia și istoricul lor de atunci încóce. Etnografia și introducerea coloniilor străine și desvoltarea lor. Biserica și elementul românesc și străin in cler. Instrucțiunea publică. Statistica. Mișcarea literară românească și neromânească, precum și desvoltarea artei. Topografia actuală a Basarabiei, cu lista tuturor satelor, riurilor, etc. Industria, comerțul și mijlocele de comunicațiune. Folklorul la Români din Basarabia. Monumente istorice și resturi archeologice. Modificările in graiul românesc de la aneșare încóce. Terminul presentării manuscrisurilor 1 septembrie 1897. III. *Premiul Adamachi*, de 5000 lei, celei mai bune lucrări scrise in limba română asupra următorului subiect: „Mitropolitul Varlaam in activitatea sa literară și religioasă“. Terminul presintării 1 septembrie 1897. IV. *Premiul G. San-Marin*, in sumă de 2000 lei, dimpreună cu procentele acéstuui fond până la acordarea premiului, celei mai bune lucrări scrise in limba română asupra următorului subiect: „Considerațiuni asupra comerțului României cu țerile străine atât la Orient cât și la Occident, începând cu secolul XVI-lea până la anul 1860“. Terminul presintării 1 septembrie 1897. V. *Premiul Princesa Alina Știrbei* pentru cea mai bună: „Carte de lectură pentru școlile secundare“. „Acéstă care va cuprinde in înteia parte descrițiuni ale naturii și ale puterilor naturii și in a doua parte narațiuni despre evenimente istorice insemnate și despre vieța bărbaților celor mari ai națiunii române și ai altor popóre. Descrițiunile séu narațiuni vor fi séu bucăți originale séu traducțiuni bine făcute. In tot casul, alegerea se va face din tot ce literatura românească séu străină posedă mai clasic și va avé in vedere desvoltarea iubirii naturii și a simțemintelor patriotice și virtuóse“. (Din Actul de donațiune.) Premiul este de 8.500 lei, in care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuelile de tipărirea scrierii (de minimum 30 cóle de tipar garmond) in 1.000 esemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei. Terminul 1 septembrie 1897.

Societatea Geografică Română din București a ținut la 13/25 maiu ședința in palatul universității,

sub presidiul regelui Carol I, asistând dl D. A. Sturdza președintele consiliului de miniștri, dl general Manu vicepreședintele Societății, dl Aurelian președintele adunării deputaților, dl Lahovari secretar general, mai mulți membri din comitet și numeros public, domni și dămne. Cu asta ocaziune dl Dim. Ghica-Comănești dete citire conferinței făcute asupra interesantei sale excursiuni, întreprinsă împreună cu fiul seu dl sublocotenent în rezervă Nicolae Ghica-Comănești, în țera Somalilor, pe cōstele orientale ale Africeii. În timpul conferinței, dl Ghica fiul indică pe o hartă itinerariul urmat și arată diferitele obiecte aduse. Câteva proecții electrice, ședința ținându-se sēra, au represintat publicului diferite vederi din localitate. Conferința a fost ascultată cu mare interes. Regele a esaminat apoi colecția de animale și reptile, destinate împreună cu altele a fi oferite museului zoologic din Bucureșci și a felicitat pe dnii conferențiar.

Scrierile dlui Iacob Negruzzi. A apărut volumul al 4-le din „Scrierile Complete“ ale dlui Iacob Negruzzi. Acesta cuprinde piese teatrale și anume: Nu te jucă cu dracul, Împăcarea, Amor și violenție, O alegere la senat, O poveste, Beizadea Epaminonda. S'a tipărit la Socec et. Comp în Bucureșci. Prețul 5 lei.

România Pitorăscă se numeșce un album ilustrat, care se publică la Bucureșci, în 25 de fascicole. Pe lună apar doue fascicole, în trei edițiuni diferite: una în româneșce, una în franțuzeșce și una în nemțezeșce. „România Pitorăscă“ va formă un frumos album cu 200 de vederi: monumente, peisage, lucrări de artă. Aceste vederi, imprimate printr'un procedeu special, sânt adevărate fotografii séu mai bine đis adevărate tablouri. Acest album va constitui o lucrare artistică unică în felul ei în România. Sub fiecare vedere este o notiță, scurtă dar completă, redactată de dl Gr. G. Tocilescu, membru al Academiei Române, ceea ce garantăză esactitatea descripțiunii și contribuie a da acestei lucrări artistice un caracter literar și chiar istoric.

Biblioteca pentru toți iarăș ne ofere doue volume interesante. Nr. 59 e volumul III și ultimul din „Góna vieții“ de dl A. Vlahuță; cea mai mare parte a volumului e ocupat de o lucrare mai mare, intitulată „File rupte“, după care urmēză „Amintiri despre Eminescu, care s'a publicat și în foia noastră. Nr. 60 cuprinde un mic roman francez „Manon Lescaut“ de Abatele Prévost, traducere de I. S. Spartali Prețul ori cārui volum e 30 bani; a se adresă la librăria Carol Müller în Bucureșci.

Trotoarul Bucureșciului. Nr. 61 al „Bibliotecei pentru toți“ editată de librăria Carol Müller din Bucureșci, publică sub titlul acesta niște schițe scurte de dl D. R. Rosetti, bine cunoscut din diarele bucureșcene unde scrie sub pseudonimul Max. Schițele sânt scōse din viața bucureșcenă și tōte infățōșeză câte o fotografie à la minute. Vom reproduce și noi una doue din ele, ca să cunōscă și cetitorii noștri genul autorului și felul seu de a scrie. Fără alte pretenții, decât a ne face câteva momente plăcute, autorul ne presintă figurile sale cu mult spirit de observațiune, servindu-se auneori și de umor. Prețul broșurei 30 bani (16 cruceri.)

Tennyson româneșce. În timpul din urmă s'a pornit și în literatura noastră o laudabilă mișcare pentru traducerea autorilor străini renumiți. Vedem cu bucurie, că în privința acēsta și „Biblioteca pentru toți“ a librăriei Carol Müller din Bucureșci, face servicii. Nr. 62 al numitei biblioteci conține poema „Enoch Arden“

de Tennyson, tradusă în versuri de dl Haralamb G. Lecca. Ne bucurăm de acēsta cu atât mai vērtoș, că traducerea e reușită, limba armoniōsă și versurile ușōre și sonōre. O lectură fōrte interesantă. Prețul 30 bani (16 cr.)

TEATRU și MUSICĂ.

Concert la Brașov. Reuniunea română de gimnastică și de cântări din Brașov a dat la 18/30 maiu un concert în sala otelului nr. 1, care a reușit bine. Programul: 1, Cântec de excursiune, cor micșt de Reichenberger; 2, Cântec scoțian, cor micșt de Dürner; 3, Trei cântece pentru cor micșt, de Mendelssohn: Presimț de primăveră, Viorica. Serbarea primăverii; 4, Piano; 5, Doue cântece poporale pentru cor micșt, de G. Dima: Sub ferestra mândrei mele, Mândruțiță de demult; 6, Remas bun codrului, cor micșt, de Mendelssohn; 7, Fântână cu trei isvōre, cor micșt, de G. Dima. După producțiune urmă dans.

Corul dlui Dima la Alba-Iulia. Reuniunea română de musică din Sibiu, dirigiată de dl George Dima, la invitarea mai multor fruntași români din Alba-Iulia, va da acolo la 2/14 iunie un concert în sala otelului „Hungaria“. Programul concertului e compus din cele mai frumōse arii naționale. După concert va urmă dans. Venitul curat e destinat pentru scop filantropic.

Concert la Lugoș. Reuniunea română de cântări și musică din Lugoș a arangiat marți la 2 iunie, concert în grădina Concordiei, cântând diverse cvartete, de I. Vidu, T. Popovici, N. Popovici, I. F. Wagner etc. După concert a urmat dans.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Șciri bisericēșci și școlare. Dl dr. Augustin Lauran, canonic gr. c. în Oradea-mare, după cum aflăm din diarul maghiar guvernamental „Szabadság“ de aici, are să fie numit episcop la Lugoș; tōte actele sânt gata și denumirea are să urmeze în curēnd. — Dl Silviu Rezey, fost preot în diecesa Orăđii-mari, iar acuma deputat la dietă, conform informațiunii aceluiaș diar, va fi numit inspector școlar într'un comitat din Ungaria-de-sus și-și va depune mandatul de deputat. Informațiunea noastră ne spune, că dl Silviu Rezey în adevēr va fi numit inspector școlar, inse nu în Ungaria-de-sus, ci la Giula, comitatul Bichș.

Mitropolitul-primat al României destituit. Am scris în nr. trecut, că sfântul Sinod al României nu pōte să țină ședințe din cauza că membrii ei, episcopii și arhieriei, nu se presintă. Ei au declarat, că sub mitropolitul-primat Ghenadie nici nu se vor mai intruni. Din cauza acēsta s'a produs mare incurcătură. Sinodul convocat din nou de ministrul de culte, s'a adunat iarăș, absentând inse acuma mitropolitul-primat, care susținea că convocarea s'a făcut în mod ilegal. Aici mitropolitul-primat Ghenadie a fost acusat și suspendat, ceea ce s'a aprobat și de regele Carol I. Luni la 20 maiu (1 iunie) sinodul a ținut iarăș ședință, în care s'a presintat și mitropolitul-primat, protestând și presintând un respuns la acuzările ce i s'au adus; apoi s'a depărtat. Sinodul l'a osēndit cu 12 voturi contra 2, la detronisare și l'a indatorat să locuēscă, pentru res-

tul vieții, la vr'o mănăstire. Osânditul va face recurs în cassatie în contra sentinței sinodului. Locotenența mitropolitană e compusă din mitropolitul Moldovei, episcopul Partenie al Dunărei de jos și episcopul Timuș de Argeș. În capitala București spiritele sînt foarte agitate; luni s'a adunat la palatul sinodului lume multă; s'a ținut și o întrunire în cauza acesta.

✕ **Adunare învățătorescă în Bătania.** Reuniunea cercuală a învățătorilor români gr. or. din protopopiatul Arad se va întruni în conferință în comuna Bătania la 11 iunie n. sub presidiul dlui Ioan Efticiu, notar dl Iosif Moldovan.

CE ENOU?

Hymen. *Dșora Luisa Russu*, fiica dlui Iuliu Russu, conducător la cărțile funduare în Chișineu, la 31 maiu s'a logodit cu dl *Mihailu Soxânsky*, contabil la banca din Boroș-Ineu. — *Dșora Maria Suiaga* din Lăpușnic și dl Andron Bogdan, absolvent de teologie, s'au cununat la 31 maiu. — *Dl dr. Ilie Preocupăș*, avocat în Arad, s'a logodit cu dșora Luisa Hack. — *Dl T. Buzariu*, contabil la institutul de credit și economii „Timișana” din Timișoara, s'a logodit cu dșora Lucreția Istin, fiica dlui Ioan Istin, paroc în Măhala-Timișorii. — *Dl Vasiliu Literat*, căpitan în retragere la Brașov, s'a logodit acolo cu dna Teodora Ganea. — *Dl George Oprea*, dirigent poștal și dșora Fira Voda, s'au cununat la 31 maiu în Tohanul-vechiu. — *Dl George Moroc* și dra Maria Giuglea s'au cununat la 13/25 maiu în Satulung, lângă Brașov.

Liga culturală. Noul comitet al Ligei pentru unitatea culturală a Românilor, cu sediul în București, s'a constituit astfel: președinte dl I. C. Grădișteanu, vicepreședinte dl M. Vlădescu, casier dl D. Nenitescu, secretari dnii A. D. Florescu și Rădulescu-Motru. S'a ales și o comisiune în persoanele dlor I. C. Grădișteanu, C. Disescu și Rădulescu-Motru, care să compună un manifest conținând programul noului comitet. Înainte d'a se constitui, comitetul întrunit a fost intimpinat, scrie „Timpul” de dl Periețeanu-Buzeu, fostul casier, care declară că vechiul comitet refuză să predea actele, socotelile și banii, apoi plecă. Într'aceste apărură în ziarele liberale un protest, semnat de dnii St. Periețeanu-Buzeu, Barbu St. Delavrancea, G. Bursan, I. Bianu, St. Sihleanu și I. N. Iancovescu, membri ai fostului comitet, în contra votului de blam, pe care îl declară ilegal, căci cestiunea acesta n'a fost pusă la ordinea zilei și votul nu s'a făcut cu două treimi; fac dar apel la toți membri Ligei să ia măsurile cele mai potrivite spre a se pune ordine în funcționarea acestei instituții. Noul comitet a adresat membrilor Ligei un manifest-program, semnat de toți membri, prin care spun, că congresul le-a incredințat conducerea Ligei și asigură că-și vor face o chestiune de conștiință și de onoare din ingrigirea, ca acesta instituție să fie ferită de influcuațiile intereselor vremelnice, fie ale unuia, fie ale altuia, dintre partidele politice.

Părintele Lucaciu la București. Citim în „Epoca” din București, că părintele Lucaciu a sosit duminică în cel mai mare incognito la București și locuiește la Hotel Continental. În tot decursul zilei a primit vizitele mai multor membri din fostul, precum și

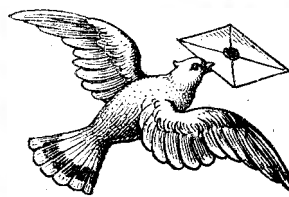
din noul comitet al Ligei. Se urmăzează, încheie „Epoca” informațiunile sale, negoțieri pentru ca părintele Lucaciu să fie adus preot la catedrala catolică din București. Iară „Timpul” scrie: „Ni se afirmă că părintele dr. Vasilie Lucaciu a fost numit de către Papa predicator al catedralei Sf. Iosif din București. Părintele dr. Lucaciu a și sosit deja în capitală.

Premii pentru țărance. Doi membri ai Asociațiunii transilvane au pus la dispoziția despărțământului Seliște al Asociațiunii câte un galben să se dea ca premiu acelor două țărance ale căror grădini de legume se vor găsi mai bine cultivate în vîra acestui an.

Epilogul încoronării de la Moscova. În duminica trecută s'a petrecut la Moscova o gróznică nenorocire. Vr'o 200.000 de persoane erau întrunite pe piața Chorinsky, așteptând împărțirea nutrimentelor. Acest număr în urmă s'a doit. Poliția incapabilă de a menține ordinea, a chemat ajutore. În momentul când împărțirea a început, mulțimea s'a ingrămădit și imbulzit atât de grozav, încât foarte mulți au fost turțiți și omorîți. Catastrofa s'a agravat prin gropile ce încungurau corturile unde se făcea împărțirea. Mulțimea grăbind asupra corturilor, a cădută în aceste gropi, unde acei cari căduseră de mai înainte, fure striviți de cei ce cădeau peste ei. Cea mai mare parte a victimelor sînt țărani și lucrători. 1282 cadavre au fost duse la cimiter, vr'o 700 s'au rănit greu. În biserica Kremlinului s'a celebrat un serviciu funebru, la care a asistat țarina și întreaga familie împărătească.

Necrológe. Au murit: *Nicolae Indrieș*, învățător în Parhida, în comitatul Bihor, la 21 maiu, în etate de 31 ani; *Emeric Pop*, student de cl. VI gimnasială din Blaș, fiul dlui Emeric Pap avocat în Cluș; *Elena Gabor n. Lupan* din Cicudiul-de-Câmpie, la 29 maiu, în etate de 27 ani; *Teodor Baș*, învățător gr. or. român, în comuna Valea-mare, comitatul Bihor, la 30 maiu, în etate de 27 ani. — După alte ziare, am anunțat și noi, că dl Victor Florescu, notar cercual în Dubești a repausat în 17 aprilie. Acum la cererea numitului domn coregem necrologul, că tatăl dsale, Pavel Florescu, a murit la 17 aprilie în comuna Sistorovet.

Poșta redacțiunii.

Greova! Piesele »Sóre cu plóie« și »Gărgăunii Dragostei« se vor publica mai târziu; iar »Aventurile unei sócre« ne-a sosit tocmai acum și vei avé-o în curénd în »Familia«.

Dlul dr. G. P. în A. Articolul a sosit târziu pentru numărul acesta. Îl vom publica în săptămána viitoare.

Călinđarul sêptemânei.

Dumineca a 2 după Rosaliu., Ev. dela Mateiu, c. 4, gl. 1. a inv 11.			
Ziua sêpt.	Călinđarul vechiu	Călinđ. nou	Sórele.
Duminecă	26 S. Apost. Carp	7 Lucreția	3 26 8 1
Luni	27 Mart. Therapont	8 Medard	3 26 8 2
Marți	28 Păr. Nichita	9 Barnimus	3 25 8 3
Mercuri	29 Mart. Teodosia	10 Margareta	3 25 8 4
Joi	30 Păr. Isachie	11 Barnaba	3 25 8 4
Vineri	31 Păr. Eremia	12 Basilides	3 24 8 5
Sâmbătă	1 Mart. Iustin	13 Anton de P.	3 24 8 6

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LÂNG ÎN ORADEA-MARE.